

A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK

De boekjes van A. HANS worden in alle scholen aanbevolen, omdat zij boeiend en nuttig zijn en aan de kinderen van eigen land en volk vertellen. Dat veel nummers reeds drie- en viermaal herdrukt werden, bewijst hoe A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK overal gevraagd wordt. De meeste verschenen boekjes zijn nog verkrijgbaar. Ziehier eenige van de laatste titels:

300. — 't Portiertje van Roeselare. — 301. De Kleine Tooneelspeelster. — 302. Angste Dagen. — 303. Antwerpen in Brand. — 304. De Bannelingen. — 305. In het wilde Land. — 306. De Wonderbare Redding. — 307. Fiere Margriet van Leuven. — 310. 't Avontuur van den Schilder. — 311. Het Boefje. — 312. Een onverwachte Reis. — 313. De Geheimzinnige Teekens. — 314. De Spanjaarden te Gheel. — 315. Zwarte Jan. — 316. De Heks van de Moeren. — 317. De Boschwachter van Eikenhof. — 318. Het Juffertje van Parijs. — 319. De Wolfjager van Turnhout. — 320. De Zeeroovers. — 321. Het Gezin van den Visscher. — De Wilde Cow-Boy. — 323. Keizer Karel te Gent. — 324. De Spanjaarden te Mechelen. — 325. Kerstmis in de Sneeuw. — 326. Een angstig avontuur. — 327. De Reis in den Nacht. — De Zwarte Bende. — 329. Het licht in de Wildernis. — 330. De dankbare Soldaat. — 331. Een keer Wildstrooper. — 332. Het Wonderland. — 333. Het Verloren Testament. — 334. In veilige Haven. — 335. De wonderbare reis van schipper Bontekoe. — 336. Een brutale Feeks. — 337. Vaders vertrouwen. — 338. De vlucht over de Schelde. — 339. Neel's avontuur. — 340. De Zwarte Kuiters. — 341. De Held van Afrika. — 342. De Pleegzoon van den Bedelaar. — 343. Het beleg van den Ravenburg. — 344. Een avontuurlijke vacantie. — 345. De vriend van den Indiaan. — 346. De Pelgrims en de Roofridder. — 347. De twee Gemzenjagers. — 348. Het verloren Koffertje. — 349. De Held van Maldeghem. — 350. Het verlaten Huis. — 351. De schat in den Kelder. — 352. — Het huis in de Dennen. — 353. De vriend van den Zeekapitein. — 354. De gestrafte Hoogmoed. — 355. Grootmoeders helpers. — 356. Een Vlaamsche jongen in Amerika. — 357. De jonge Kolonist. — 358. De herder van de Hooglanden. — 359. Na lijden komt verblijden. — 360. De twee Robinson Crusoe's. — 361. Edelmoedigheid beloond. — 362. De Durver. — 364. De Durver in de Prairie. — 365. De jonge Hovenier. — 366. De sluwe Goochelaar. — 367. De valsche Boudewijn. — 368. De zonderlinge Bezoeker. — 369. De schrik van het Dorp. — 370. De Plaggeest. — 371. Bij de Eskimo's. — 372. Ewyn, de lijfeigene. — 373. De eenzame hoeve. — 374. Het Schot in den Avond. — 375. De Stiefmoeder. — 376. Gescheiden Vrienden. — 377. Het Avontuur der Kerstzangers. — 378. Hoogmoed gebroken. — 379. De Cirkusjongen. — 380. Uit het Cirkus. — 381. Het Spookschip.

Elke week verschijnt een nieuw boekje.

Vraag ze in de boekwinkels en bij dagbladverkoopers.

UITGAVE A. HANS-VAN DER MEULEN, CONTICH.

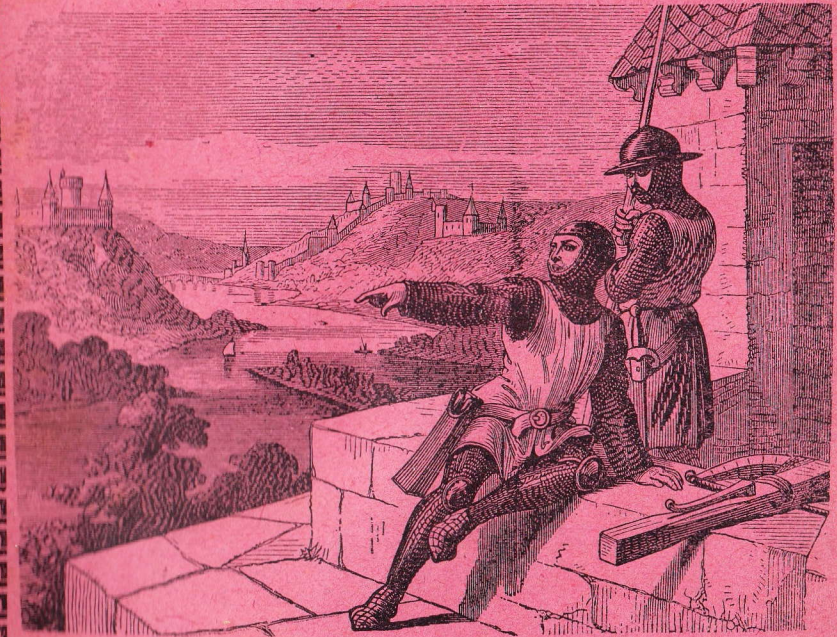
Drukkerij R. Bracke-Van Geert, Wetteren.

A. HANS' KINDERBIBLIOTHEEK

Nr 404

A. HANS.

De Geheimzinnige Kruisvaarder

Uitgave A. Hans-Van der Meulen, Contich.

DE GEHEIMZINNIGE KRUISVAARDER

I.

De Decemberdag liep ten einde. Vrouw Lena wierp nieuw hout op den haard. Het was guur weer, en de opschietende vlam zou tevens de armzalige hut verlichten. Dan kon Lena bij het schijnsel het avondeten bereiden. Kaarsen waren duur en smoutolie had ze op het oogenblik niet. Straks kwam haar man terug, die den geheelen dag hout had gekapt in het bosch. En Lodewijk, haar twaalfjarigen zoon, koewachter op de kasteelhoeve, zou ook wel zeer verkleumd zijn.

Er werd op de deur geklopt. Lena deed open en zag een pelgrim voor zich staan. Hij droeg toch een pij en een geschelpten hoed en hield een staf in de hand.

— Vrouwtje, mag ik hier wat rusten? Ik ben zeer vermoeid, sprak hij.

— O, kom gerust binnen... ik heb juist het vuur opgepord, noodigde Lena, die goedgehartig was.

Ze schoof een bankje bij den haard.

— Ge wilt zeker ook wel wat eten? vroeg ze.

— Neen, dank u... Honger of dorst heb ik niet.

— Anders... We zijn wel arme menschen, maar kunnen toch nog een stuk brood en een kom melk missen...

— Hartelijk dank, vrouwtje... Ik zou op het kasteel wel nachtverblijf willen vragen, maar ik heb vernomen, dat men er niet gastvrij is... Ik ben drie jaar weg geweest uit Limburg...

— Komt gij van het Heilig Land?

— Ja, ik heb deelgenomen aan den kruistocht.

— Onze heer is ook in het Heilig Land, zoo hij nog leeft...

— Ridder van Loonbergen... Ik heb hem ontmoet... Hij is gezond... Hij landde te Brugge in Vlaanderen.

— O, dat hij niet naar hier kome, want dan wordt hij gedood!... Het is voor mij al gevaarlijk om dat te zeggen, maar het moet mij toch van het hart. O, kunt gij den ridder waarschuwen, doe het dan! Hij was zulk een goede meester. Luister, ik zal u mededeelen, hoe de zaken hier staan. Toen drie jaar geleden de ridder met de kruisvaarders vertrokken was, werd het onveilig van roovers in Limburg en Luikerland. Een neef van vrouwe van Loonbergen, heer Robert, bood haar zijn bescherming aan. Hij kwam met zijn vrouw op het

kasteel wonen en hij heeft verscheidene malen roovers verdreven. We waren toen blijde, dat hij hier verbleef. Maar het duurde niet lang of heer Robert speelde zelf baas over de vrouwe en de dienaren en ook over de pachters. Hij zei, dat hij nu de heer was en ieder hem moest gehoorzamen. De oude dienaren mochten wel blijven, maar moesten onderdanig zijn. En heer Robert huurde soldaten, die alles doen, wat hij wil. Hij betaalt ze met de inkomsten van de hoeven. Mevrouw van Loonbergen en haar drie kinderen zijn eigenlijk zijn gevangen. De goede vrouwe heeft schromelijk verdriet. Ze wordt ook dikwijls geplaatst door de vrouw van heer Robert, die zeer trotsch is en de beste vertrekken inneemt.

— Dus is het waar, wat ik al gehoord had, dat die heer Robert zelf een roover is geworden? vroeg de kruisvaarder.

— Moest ik dat daar buiten zeggen, het zou mijn leven kosten. Koen, de jachtknaap, die in dien zin eens gesproken had, werd er voor aan de galg gehangen. Maar gij hebt den ridder gezien! O, waarschuw hem, dat hij voorzichtig zij... Als hij hier komt, zal heer Robert hem verraderlijk vermoorden. En nu er kruisvaarders terug keeren, is er altijd een sterke wacht voor het kasteel. In uw plaats zou ik er niet heen gaan, vader!

— De ridder zal gewaarschuwd worden, brave vrouw.

— O, God zij geloofd...
— Zijn de vroegere dienaren den heer nog getrouw gebleven?

— O, ja, behalve Boppe, den rentmeester. Die heult met heer Robert mee. Hij was het, die Koen, den jachtknaap, verried en liet hangen.

— Zoo'n lafaard...

— Maar daar buiten mag ik dat niet zeggen... In u heb ik vertrouwen.

— Ge zijt eerlijk en braaf... Van mij hebt ge niets te vreezen. Integendeel... ik verzeker u, dat de ridder niet in de handen van den valschaard zal vallen...

— O, God geve, dat hij weer onze heer wordt. Hij was altijd goed en rechtvaardig. Heer Robert behandelt ons als slaven. Mijn man is boschwachter en verleden week kreeg hij twintig geeselslagen, omdat een Luiksche strooper er met twee hazen van door was... Alsof mijn man dat kon verhinderen. Ieder moet hard werken voor een klein loon. Heer Robert verrijkt zich. Men zegt, dat mevrouw van Loonbergen en de kinderen zelf gebrek lijden. In maanden heb ik hen niet meer gezien. Ze mogen niet verder komen dan in den tuin.

— En heeft heer Robert veel soldaten in dienst?

— Veertig of vijftig... en het zijn ruwe kerels,

die ons ook veel last aan doen.

Op dat oogenblik werd de deur geopend. Een meisje van ongeveer zestien jaar trad binnen.

— Elsje, wat komt gij doen? riep vrouw Lena uit.

— Ik ben weggelopen van het kasteel... ik houd het er niet langer uit, moeder. Elken dag krijg ik duwen en stooten van Melia, de meid van vrouwe Robert. Een uur geleden brak ik een kom. Vrouwe Robert was in de keuken en sloeg me met een stok. Zie maar, ik heb builen op mijn hoofd... Ik wil er niet langer blijven.. liever loop ik naar Maastricht of naar Luik en word daar dienstmaagd.

— Elsje is mijn dochter en moet op het kasteel wonen, zei Lena tot den pelgrim. Gij hoort, hoe ze er behandeld wordt. En een moeder moet dat verdragen.

— O, ik vlucht liever, dan er terug te keeren... Laat ons allemaal vertrekken! Ze slaan vader ook...

— Vertrekken!

En Lena zuchtte. Waar moesten ze heen? Veel heeren spanden samen, vingen vluchtelingen op en joegen ze terug naar hun meesters. Zwoegers als zij waren niet vrij. Elsje begreep dat nog niet zoo goed.

— Meisje, ziet gij vrouwe van Loonbergen dik-

wijls? vroeg de kruisvaarder, naar wien Elsje al verwonderd gekeken had.

— Soms, maar ik mag niet veel op haar kamers komen. Zij is altijd vriendelijk. Haar kamers zijn boven aan den achterkant, en daar dient de oude Bertha.

— Die is toch wel goed voor de vrouwe van den ridder?

— O, ja... Maar ze kan niet veel voor haar doen. Ze mag nog niet zelf koken... Vrouwe van Loonbergen en haar kinderen krijgen het eten, dat er van heer en vrouwe Robert over schiet.

Elsje vertelde nog het een en ander over dat treurig leven.

Maar de deur werd opengeworpen en een stoere man moest zich bukken om binnen te treden.

De kruisvaarder schoof snel achteruit in een donkeren hoek der hut. De nieuwe bezoeker bemerkte hem nog niet, want ruw schoot hij op Elsje toe en bulderde:

— Ha, heks, ge zijt naar huis geloopt. De wacht meende, dat gij een boodschap moest doen!

— Rentmeester, sla haar niet! smeekte de moeder. O, heer Boppe, heb toch medelijden.

— Lam zal ik ze ranselen, raasde de man. Ze moet gehoorzaamheid leeren. Ha, weg loopen, omdat vrouwe Robert haar een verdiende oor

veeg gaf. Maar dat zal haar duur te staan komen. Vooruit nu...

Woest greep de rentmeester Elsje aan.

— Ik wil niet mee... neen, ik doe het niet! schreide het kind.

Boppe trok Elsje bij de haren.

— Zoo bij uw haren sleep ik u naar het kasteel, tierde de rentmester. Bont en blauw zullen ze u daar ranselen... vannacht gaat ge onder den toren bij de ratten en muizen. De oproerigheid moet er uit, bij u en bij allemaal!

Plots rees de pelgrim op en trad naar voren. Hij stond nu in den gloed van het vuur.

Verschrikt liet de rentmeester Elsje los en hij staarde den kruisvaarder aan, als zag hij een spook.

— Lafaard, durft ge uw moed toonen tegen een weerloos kind, zei de pelgrim met zware stem. Valschaard, die voor een roover, uw eigen meester en meesteres verloochent! Er uit!

Met forschen greep nam de kruisvaarder den rentmeester vast en wierp hem buiten de hut.

Boppe kroop haastig overeind en vluchtte weg.

II.

Pas nabij het kasteel bleef de rentmeester staan. Hier was de wacht, die hem zou beschermen.

— Een kruisvaarder in de hut, zei hij. Dat moet heer Robert weten...

Even wachtte hij toch, tot hij wat op adem was gekomen. Dan ging hij over de brug en het slotplein. Een tweede brug voerde over de binnengracht naar het statig kasteel.

Heer Robert zat in de groote zaal, waar een reusachtig vuur brandde. De valsche heer, die zich op het slot genesteld had, besprak juist met Walter, een ouden dienaar van heer van Loonbergen, een jachtpartij voor den volgenden dag.

— Heer, ik heb belangrijk nieuws, zei de rentmeester, hun gesprek onderbrekend.

— Is van Loonbergen in aantocht? Ik weet, dat er te Brugge een schip met kruisvaarders aangekomen is.

— Er is in elk geval zulk een pelgrim in de buurt en ik ben zeker, dat hij voorop gezonden werd als bespieder.

— En waar zit die kerel?

Boppe vertelde, wat er gebeurd was in de hut van Lena, al verzwegen hij, dat de pelgrim hem gelijk een bal uit de woning had gegoooid.

— Waarom hebt ge dien landlooper niet dadelijk meegebracht? Dan kon ik hem uithooren! zei heer Robert.

— Ik was alleen...

— Ja, dat moet een spion zijn. Hij komt eens

afloeren, hoe het hier gesteld is, hernam heer Robert.

Robert had vroeger zijn goederen door zijn bandeloos leven verspild, in drank en spel. Hij was arm, in den tijd toen de kruisvaarders vertrokken. Als dienaar van een anderen heer wilde hij niet mee naar het Heilig Land, waar de Turken bestreden zouden worden. Hij had trouwens andere plannen. Toen zooveel heeren afwezig waren, vormden er zich rooversbenden, die het land afstroopten.

Robert bood zijn nicht, vrouwe van Loonbergen, zijn bescherming aan. Hij kon de dienaren en pachters aanvoeren in tijd van nood.

Vrouwe van Loonbergen stelde vertrouwen in hem en nam haar neef en zijn echtgenoot op het slot, deels ook nog uit medelijden, omdat beiden feitelijk armoede leden.

Robert toonde zich eerst zeer onderdanig, en dienstwillig. Hij wist de vrouwe te bewijzen, dat er voor de veiligheid soldaten moesten gehuurd worden. Hij koos kerels uit, die hij van vroeger kende en hem zouden gehoorzamen. Hij vermeerderde wat later die bende. Nu was hij machtiger dan de eigen dienaren van vrouwe van Loonbergen en hij trok zijn masker af. Op brutale wijze speelde hij den baas, hierin gesteund door zijn hoogmoedige echtgenoot.

Zoo voelde hij zich thans de meester van het

kasteel en wat er bij hoorde. Hij hoopte dat de ridder van Loonbergen in den vreemde het leven zou laten. Moest hij echter terug keeren, dan zou Robert hem verraderlijk laten ombrengen om heer en meester te blijven.

— Ja, ja, sprak hij nu, van Loonbergen zal al het een en ander gehoord hebben over den toestand hier en vooraf de boe' eens laten bespielen. Wellicht heeft hij maar weinig soldaten meer over en durft hij mij niet openlijk aanvaalen. Dan zal hij zich naar den hertog begeven om recht te eischen. Maar we moeten hem voor eeuwig den mond snoeren. Ik zit hier en blijf hier. Kom, ik ga mee naar die hut. We zullen den vreemden snoeshaan bij de lurven vatten en hem hier brengen. Spreken zal hij. Daarvoor hebben we onfeilbare middelen. Als we hem met de voeten bij den haard leggen, altijd dicht en dicht, geraakt zijn tong wel los. En Boppe, is die brutale meid al terug?

— Neen, heer... ze wilde niet mee komen.

— Willen... willen... En gij laat haar doen...

— O, ik ben vlug vertrokken, om u over dien kruisvaarder in te lichten, loog de rentmeester.

— Dan zijn we weg! Walter, vervolgde heer Robert tot den jager, of er morgen van de jacht-partij iets komt, kan ik nog niet zeggen. We moeten misschien wel ander wild vangen... O,

lag die van Loonbergen maar drie voet onder den grond! Misschien is dat al het geval. Sedert meer dan een jaar hebben we geen nieuws meer van hem gehad. Voorzichtig zijn... ik laat me niet verrassen! Dus die pelgrim zat in de hut van Elsie's ouders?

— Ja... Daar woont Dirk, de boschwachter, een kerel, dien ik ook maar half vertrouw.

— Verleden week heeft hij nog een vracht slagen gekregen...

— Ja, en wees zeker, heer, dat dit kwaad bloed bij hem zet!

— En juist daar komt die kruisvaarder terecht! Ja, dat is verdacht... Wel, we zullen Dirk ook in de ijzers leggen. Er wordt misschien al meer gekonkeld tegen mij, dan we vermoeden. De wacht rond het kasteel moet versterkt worden. Ik zal zelfs posten uitzetten tot een half uur in den omtrek. Ja, ja, voorzichtig zijn... Laat ons vlug die bevelen geven, Boppe!

Walter, de jager, verliet ook het vertrek en ging naar buiten. Vlug trok hij over de bruggen. De wacht liet hem ongehinderd door.

— God geve, dat onze wettige en brave heer in aantocht is, zei Walter bij zich zelf. Ik heb al dien tijd kunnen zwijgen... en ik moest wel. Maar mocht het nog eens waar worden, dat ik Robert aan de galg zag spartelen. Onrechtvaardig goed gedijdt niet... Voor Boppe, dien doortrapten

valschaard, zou ik ook gaarne een strop maken... Ha, ze willen dien pelgrim gevangen nemen en hem martelen... Dirk moet ook in de ijzers... Ge verkoopt het vel van den beer, eer hij geschoten is. Voorzichtig zijn, zegt heer Robert. Ja, ja, dat waren wij, trouw gebleven dienaren ook. Zwijgen was het beste voor ons. Wie veel kalt, veel ontvalt... en als ge eenmaal een varken zijt, moet ge in het hok. Als heer Robert en Boppe u voor verdacht hielden, hing de strop klaar om rond uw nek te vallen. Dat heeft de arme Koen ondervonden... God hebbe zijn ziele.

Al had de goede Walter steeds kunnen zwijgen bij zich zelf sprak hij voortdurend.

— Snel denken, dat moogt ge, maar niet snel klappen, vervolgde hij in zijn eigen. En ik heb snel gedacht. Die kruisvaarder wordt gewaarschuwd en Dirk ook...

Walter spoedde zich naar de hut. Hij was heer Robert en Boppe, die zich nog met het krijgsvolk moesten bezig houden, een goed eind vooruit.

Nabij de woning bemerkte hij een man, die uit een andere richting naar hetzelfde pad kwam.

— Al zijn in het donker alle katjes grauw, toch herken ik u, Dirk, zei de jager.

— O, Walter, zijt gij hier?... Is er soms weer een haas gestolen, waarvoor ik slagen moet krijgen, percies of ik overal in de bosschen tegelijk kan zijn!

Het was de man van Lena en vader van Elsje, die op zulk een bitteren toon sprak.

— Als de roede van den rug is, zijn de slagen gewoonlijk vergeten, maar bij u is dat zoo niet, merk ik wel, hernam Walter.

— Vergeten! Ha, neen... Maar wat kunnen we doen?... We zitten in de klauwen van een roover en zijn gespuis...

— Niet zoo luid... Boomen kunnen ooren hebben...

— 't Kan me niet schelen... Den een of anderen keer vecht ik me dood tegen Boppe of Robert zelf...

— Dan toch voor een betere zaak dan wat wrok... Maar we mogen onzen tijd niet verbabbelen. Er ligt weer wat in het vet voor u... niet voor een haas, doch misschien voor iemand, dien God behoeft en bij ons terug voere.

Walter vertelde, wat hij in de kasteelzaal afgehoord had.

— O, ge zijt braaf, sprak Dirk.

— Daar zou Boppe het niet mee eens zijn, moest hij ons hooren... Ik wil dien pelgrim toch ook eens zien... Vlug nu... dat ze ons niet verrassen... En gij moet de pijp uit... Dirk! besloot Walter.

Ze begaven zich naar de hut.

Intusschen had vrouw Lena zich al dikwijls afgevraagd, wat de gevolgen van Elsje's verzet en de gewelddaad van den kruisvaarder zouden zijn.

De pelgrim was naar buiten gegaan en stapte in het donker heen en weer, als scheen hij op iemand te wachten.

Walter en Dirk naderden. Plots stond de kruisvaarder voor hen.

— Dirk, de boschwachter, sprak hij.

— O, die stem! riep Walter uit.

— Wie zijt gij, vriend?

— Walter, de jager... Maar gij...

— Ik ben uw heer... ridder van Loonbergen...

— God zij geloofd! zei Walter, half weenend van ontroering. Maar heer, wie gaat, moet ook keeren... en op het slot is iemand, die u niet zal laten keeren, als ge daar heen gaat...

— Ik ken den toestand... Ik kan immers op u beiden rekenen...

— Mijn leven is in uw dienst, heer, verzekerde Walter.

— En het mijne ook, sprak Dirk.

— Maar er is gevaar, hernam de jager.

En snel ded hij weer zijn verhaal over de konkelarij van heer Robert en den rentmeester.

— Luister, hernam van Loonbergen. Ik weet, dat ik niet gemakkelijk op mijn kasteel zal terug

keeren. Toch hoop ik, dat het me zal gelukken. Dirk, zijn vrouw en dochter moeten hier met mij weg... Zijt ge bereid me te volgen, Dirk?

— Waar ge wilt, heer!

— En gij, Walter, keer naar het kasteel terug. Zeg aan mijn arme vrouw, dat ik in de buurt ben en haar zal redden. Kom mij morgen spreken in de Wolvengroeve...

— Goed, heer... Ik kan mij vrij bewegen... Maar vlucht nu... 't is nog beter bloot Jan, dan dood Jan...

Dirk ging in huis. Eenige oogenblikken later trad hij met Lena en Elsje buiten.

— Maar Lodewijk! jammerde de moeder, die aan haar zoon dacht, den koewachter op de hoeve. We kunnen hem toch niet achterlaten...

— Ik zal hem bij u brengen, beloofde Walter.

— Alles achterlaten! kloeg Lena, die nog niet wist, wie de kruisvaarder was

— O, ge zoudt pront in uw huisje zitten, als uw Dirk ginder aan de galg door een strop naar u keek, hé! Ik zeg u, dat Boppe en zijn valsche meester op weg zijn naar hier om ook uw man mee te leiden, zei Walter.

— Vooruit! gebod Dirk, en hij nam zijn vrouw bij den arm.

De pelgrim boog zich nog even naar Walter.

— Trouwe vriend, gij zult mijn vrouwe bemoeiden, hé? vroeg hij. Tot morgen?

— Ja, heer... En bedenk, dat de roover posten uitzet tot een half uur in den omtrek.

De groep verdween in het duister.

— Zie zoo, dat is al gelukt, zei Walter tevreden. Onze heer is terug... O, ik zou dat willen uitjubelen... Maar men moet geen hoera roepen, voor de oogst binnen is... Ik wil toch eens afloeren, hoe de schavuiten hier te keer zullen gaan..

Walter klom dan hoog in een boom.

Geduldig wachtte hij... Eensklaps zag hij vage gestalten. Hij begreep, dat heer Robert met zijn mannen in de grootste stilte genaderd waren, om den kruisvaarder te verrassen.

— Ge vischt achter het net, jongens, zei Walter bij zich zelf.

Soldaten omsingelden de hut. In het venstertje weerkaatste nog de gloed van den haard. Heer Robert opende de deur en sprong binnen met ontbloot zwaard. De rentmeester volgde hem.

— Het hok is leeg! riep de kasteelheer teleurgesteld uit.

De rentmeester greep een brandenden tak uit den haard bij wijze van fakkel en keek in een achterkamertje, en dan op het zoldertje.

— Ja, allen zijn weg! raasde hij.

Heer Robert trad weer buiten.

— Mannen, zoekt het hofje en het boschje af. Een goede belooning voor hem, die een pelgrim bij den kraag steekt.

— Ze hebben lont geroken, heer, sprak de rentmeester.

— Ge zijt een ezel, om dien kerel niet dadelijk meegeleid te hebben.

— Maar heer...

— Zwijg! Ge hebt altijd meer praat dan moed...

— Pak aan, zei Walter, bij zich zelf. Ja, ja, Boppe, hooge boomen kunnen ook vallen. En wie met groote heeren krieken eet, krijgt de steenen op zijn neus.

De krijgsknechten troffen niemand in den tuin of het boschje aan.

— We moeten den heelen omtrek afzoeken! beval Robert. Ik wil dien spion en zijn helpers in handen krijgen.

De bende trok af. Walter verliet den boom.

— Nu moet ik Lodewijk weg halen, zei hij. Anders wreekt onze rooversbaas nog zijn woede op dien knaap. Maar ik zal oppassen. De boer van de kasteelhoeve behoeft niet te weten, dat ik mij met den jongen bemoei. Hij is een fleemer van heer Robert, en zou me verraden. En nu wordt de tijd weer te schoon om aan de galg te bengelen. God zij dank, onze heer is terug! Maar zou hij al zijn volk kwijt zijn? Morgen hoor ik meer.

Vlug stapte Walter in de richting van de hoeve. Hij wachtte in de nabijheid. Lodewijk zou nu toch

weldra huiswaarts keeren. Na een tiental minuten kwam de knaap.

— Ga eens mee, fluisterde Walter.

— O, het is de jager, zei Lodewijk

— Ja, spreek nu niet...

Een eind verder waren ze aan het bosch.

— Uw ouders zijn gevlucht, want de heer wilde uw vader weer mishandelen, vertelde Walter.

— En waar zijn vader en moeder heen?

— Ik zal u vannacht bij hen brengen... Hier is een holle boom... Daar moet ge geduldig wachten, tot ik u kom halen.

— Maar Walter, wat is er dan toch gebeurd? vroeg Lodewijk ontsteld.

— Nu heb ik geen tijd. Straks weet ge alles... Doe goed wat ik zeg...

— En waar is Elsje?

— Ook met vader en moeder mee...

Lodewijk gehoorzaamde, vreemd te moede. En Walter begaf zich naar het kasteel.

Daar stond de wacht, die hem doorliet.

Hij ging naar de kamers van mevrouw van Loonbergen. Deze zat bij haar kinderen. Een kaars verlichtte zwak het groote, slecht bemeubelde vertrek. De dame zag bleek en op haar gelaat lag een droevige trek.

Walter bracht haar dikwijls in het geheim een stuk wildbraad,

— Hebt ge weer iets voor mij? vroeg mevrouw.

Walter gaf haar een wenk, dat hij haar alleen wilde spreken. De kinderen mochten het groote nieuws nog niet hooren.

Mevrouw van Loonbergen betrad een andere kamer. Walter volgde haar.

— Mevrouw, zei hij, ik geloof dat God nu betere dagen doet aanbreken.

— O, hebt gij nieuws van onzen heer?

— Ja, fluisterde de jager. Hij is in aantocht...

— Maar waarschuw hem dan toch. Mijn valsche neef zou hem dooden.

— Mevrouw, onze goede heer is reeds gewaarschuwd... en wel door mij zelf. Ja, ik heb hem gesproken...

Zacht vertelde Walter, wat er voorgevallen was. Vrouwe van Loonbergen weende van aandoening.

— O, nu heb ik weer moed, sprak ze. Ja, God zal ons helpen. Ik heb er hem zoo vurig om gebeden.

— Morgen zie ik mijnheer terug...

— Zeg hem, dat ik vol vertrouwen wacht... en hij voorzichtig moet zijn.

Walter verliet de kamer. Hij nam echter nog twee oude bedienden, van wier gehechtheid voor de wettige meesters hij verzekerd was, in 't ver-

trouwen. Dan deed hij zijn gewoon avondwerk. want hij moest ook in den stal helpen.

't Duurde wel twee uren, eer heer Robert met zijn volk terug keerde. Ze hadden de vluchtelingen niet gevonden. Streng waakzaamheid werd voorgeschreven.

— 't Is verloren gewaakt, als de vos al in het kippenhok zit; spotte Walter.

Te negen uur verliet hij het kasteel.

— Nog uit? vroeg de schildwacht.

— Als de jager slaapt, vieren de wildstroopers feest... Ik zou ook liever op mijn twee ooren slapen.

Walter ging naar den hollen boom.

— Kom, Lodewijk, zei hij. Nu breng ik u bij uw ouders. Maar houd uw mond... Als de eenden kwaken, hoort de vos waar ze zijn.

Het gelukte Walter ongemerkt met den jongen buiten den kring der posten te geraken. En zoo wachtte hij niet tot den volgenden dag om zijn heer terug te zien. Hij vond dezen in een grot, de Wolvengroeve, waaruit men vroeger zandsteen had gehaald. Dirk, Lena en Elsje waren blijde Lodewijk te zien. Ze zaten hier schamel.

— Toch moet ge eten hebben en hout, om een vuur te stoken, zei Walter. Ik zal u dat alles eerst bezorgen. Een half uur van hier, nog verder van het kasteel woont mijn broer. Die houdt veel van

mij en zal ons het noodige geven. Dirk en Lodewijk, gaat ge er mee om?

Na een uur waren ze terug, en ze hadden niet alleen voedsel en hout mee, maar ook eenige bossen stroo.

— We kunnen nu eens spreken, zei de heer van Loonbergen tot Walter.

— Wel, ik heb al over het een en ander nagedacht. Binnen het kasteel zijn acht van uw vroegere dienaren, vertrouwde kerels. En de valsche Robert heeft er slechts twee knechten. Al de andere krijgslieden zijn buiten de poort. Ze moeten de omgeving bewaken. Kondt gij dus ongemerkt in het slot geraken, en ge vertoont u aan uw dienaren, dan doen ze alles voor u. We sluiten Robert en zijn vrouw op, knevelen de twee knechten en intusschen halen we de bruggen omhoog en zijn de krijgslieden buiten en blijven ze buiten.

— Ik heb niet veel volk meer over. Velen zijn in Palestina gebleven. Twaalf man liet ik te Tongeren. Een vriend zal me helpen, en een bende krijgsvolk tot mijn bijstand geven.

— Dan kan die de soldaten van Robert in den rug aanvallen, zoo wij meester zijn van het slot.

— Maar hoe geraak ik binnen?

— Laat mij daarover nadenken... Wie zoekt, die vindt, heer! We moeten list gebruiken. Wie niet sterk is, kan toch slim zijn. Morgen kom ik

u nog eens over het een en ander spreken, beloofde Walter.

Hij trok door den nacht terug.

IV.

Schildwachten zaten op het breede torenvlak van het kasteel. Ze moesten den omtrek afspieden. Heer Robert bedacht, dat van Loonbergen wel eens hulp kon verkrijgen en dan met een legerbende zou afkomen. De schildwachten hadden dus last om de wegen in 't oog te houden. Een prachtig panorama ontrolde zich over de dalen en heuvelen.

Walter zag de twee krijgsknechten.

— Ja, waak maar, spotte hij. Wij slapen ook niet. Loontje komt om zijn boontje.

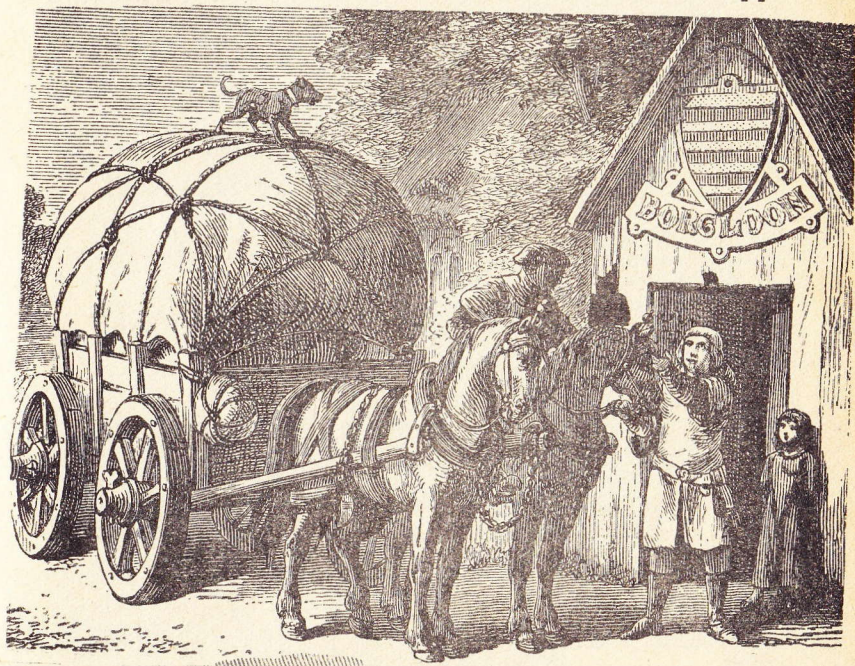
Hij moest van zijn heer om een gansche vracht levensmiddelen naar Tongeren. Heer Robert bepeinsde, dat het wel eens tot een beleg kon komen. Indien van Loonbergen met een troep naderde, zou de toegang tot zijn eigen kasteel hem betwist worden.

— Eigenlijk weet ge niet, of van Loonbergen nog wel leeft, sprak Walter tot den rentmeester, die hem de lijst voorlas van de waren, welke meegebracht moesten worden. Al die drukte geschiedt nu, omdat een pelgrim in de buurt is geweest.

— Waarom is hij dan zoo geheimzinnig met Dirk en zijn familie vertrokken?

— Omdat allen bang waren voor straf, door die geschiedenis van Elsje. Maar ja, heer Robert wil op zijn hoede zijn.

Walter vertrok met een wagen. De jager deed te Tongeren zijn zaken en de wagen was hoog geladen. Maar tusschen balen en kisten was het een en ander verborgen, dat heer Robert en Boppe

niet zien moesten.

Aan de wachtposten van Borgloon werd Walter bij den terugkeer even opgehouden. Men kende hem en gaf dadelijk verlof om door te rijden.

— Bij uw lading is er zeker veel om op het kasteel kerstfeest te vieren? vroeg de knecht van den poortwachter.

— Ja, wel het een en ander... Goeden dag... ik moet voort, 't is rap avond.

— Van dat Kerstfeest op het kasteel zal nog veel gesproken worden, mompelde de jager, die nu volstrekt geen haast maakte.

Hoe later op het kasteel, hoe beter voor hem. Het was dan ook bij tienem, toen hij vóór het slot aankwam.

— Ge hebt lang over den tocht gedaan! bromde de rentmeester.

— Het zijn me ook wel wegen hier! De wagen dreigde soms uiteen te schokken.

— Niets verdachts gezien onder weg?

— O, neen... Geen spoor van een krijgsbende of een kruisvaarder.

— Span de paarden uit. We zullen morgen den wagen lossen. En nog iets... Heer Robert meent nu ook, dat we ons vergist hebben over de bedoelingen van dien pelgrim. Hij wil duchtig Kerstfeest vieren. Kies bij het gevelde hout een flinken dikken stam uit, die als kerstblok in den

grooten haard kan dienen, een, die een heelen nacht brandt. Die moet overmorgen binnen zijn.

— Ik zal er voor zorgen...

Boppe keerde in huis terug. De avond was koud. Walter spande de paarden uit. Het was nu eenzaam op het binnenplein. Al had heer Robert zijn vrees laten varen, toch moest zijn krijgsvolk nog in den omtrek patroeljeeren.

— 't Geluk dient den stoute, mompelde Walter.

Hij spande het zeil los en haalde uit den wagen een aantal degens en bijlen. Die had hij te Tongeren gekocht met geld, hem door den heer van Loonbergen verstrekt. Daarvan kon hij de trouw gebleven dienaren voorzien, daar een der mannen van Robert het toezicht had over de wapenkamer. Ongemerkt bracht de jager zijn smokkelwaar in zijn kamertje.

Den volgenden dag leek het of Walter het zeer druk had in het bosch. Men zag hem op het kasteel niet, maar lang sprak hij met den heer van Loonbergen in de Wolvengroeve, en Dirk moest toen vlug naar Tongeren.

't Was daags vóór Kerstmis. Wel twaalf man sjouwden den dikken boomstam binnen, die als kerstblok moest dienen. Naar oude gewoonte werd zulk een stam of een deel er van op Kerst-avond in den haard aangestoken. En bij het reusachtige vuur vierde men dan feest.

Heer Robert liep druk heen en weer.

— Van het feest zal er niets komen, Boppe, zei hij. Ik ben ongerust... Walter zegt me daar, dat hij den kruisvaarder nabij het bosch heeft gezien en er nog vreemd volk rond sluipt. Letten onze mannen dan niet op? Er moet buiten streng wacht gehouden worden.

Weer zaten de schildwachten op den toren, maar al de andere krijgsknechten zochten den omtrek af. Heer Robert echter dronk wijn waar- aan hij verslaafd was. De andere dienaren, die in hun hart nog steeds vereering hadden voor den heer van Loonbergen, werkten binnen. Twee waren in het komplot van Walter. Deze nam hen mee in de zaal.

— Let nu eens op den kerstblok, zei hij. Gren- del eerst de deur, Tienus...

De mannen keken dan verbaasd toe. Als een deksel nam Walter van den stam het onderstuk weg. Het zat als geschoven in het hout.

En uit den stam, die hol was kwam iemand te voorschijn.

— Onze heer! zeiden de dienaren verbaasd en ontroerd.

— Ja, dat heb ik bedacht om onzen ridder bin- nen te brengen... Ik heb een hollen stam uitgeko- zen... Maar er ligt een boel lood in, want hij moest zwaar wegen. En nu gehandeld! Tienus, haal de bruggen op...

— Maar waar is heer Robert?

— Boven bij zijn vrouwe... O, hij is al be- dwelmd. Ik deed een kruid in zijn wijn, dat ik van de oude Kate gekregen heb... Al het krijgsvolk is buiten en moet er blijven, als we de bruggen ophalen. Ik heb wapens. De twee schildwachten boven kunnen we met ons allen toch wel mees- ter...

— Vrienden, helpt uw heer! vroeg van Loon- bergen.

— Ja, al moest ik mijn leven er bij verlie- zen, zei Tinus.

— Ik ook, sprak de ander.

Walter haalde de uit Tongeren meegebrachte wapens en verzamelde de overige dienaren en leidde hen naar de zaal.

Plots zagen ze hun wettigen meester.

— Mannen, ik ben terug en ik vraag uw bij- stand om een valschen roover te verjagen! sprak van Loonbergen.

Sommigen weenden van aandoening en allen waren bereid hun heer te helpen.

Walter legde het plan uit. Gewapend trok men naar boven. De twee schildwachten werden onverhoeds vastgegrepen.

— Wat beteekent dat nu? Zijt gij gek geworden, sufkop? vroeg een aan Walter.

— Dit beteekent, dat het hier uit is met al de kromme sprongen van Robert, den roover. Houdt u koest, dan zult ge uw leven bewaren...

De schildwachten begrepen den toestand niet recht, maar gaven zich gewillig over, werden gebonden en in den toren gebracht.

De heer van Loonbergen begaf zich met Walter in de kleinere woonkamer boven, waar vrouwe Robert met een gezelschapsdame zat en haar man in een zetel sliep, naar ze meende.

Vrouwe Robert sprong op.

— Is het mogelijk! kreet zij.

— Ja, nicht, ik ben het... En uw rijk is hier uit.

— Robert! kreet ze. Word wakker... Er is verraad!...

Dienaren kwamen binnen en bonden Robert aan handen en voeten en dwongen zijn echtgenoot zich weer in haar zetel te zetten.

Walter spoedde zich naar de vertrekkende van vrouwe van Loonbergen.

— Uw vernedering is geëindigd... het slot is aan ons, zei de jager.

— En de ridder?

— Onze heer is veilig binnen... ik moest u op zijn komst voorbereiden.

— O, Daniël... waar is hij... Kinderen uw vader!

De ridder trad binnen. En het was een roerend weerzien.

Walter stond al weer op den toren. Hij zwaaide met een vlag. Dirk was immers naar Tongeren gegaan, toen de jager den vorigen dag in de Wolvengroeve zijn heer voorstelde om nu te handelen...

Walter had die list met den stam bedacht, en had den hollen boom uitgekozen, waarin ook Lodewijk verscholen had gezeten. Een vriend bij Tongeren had reeds hulp beloofd. En in dezen nacht was een ruiterbende genaderd. Van op een heuvel zag de aanvoerder het zwaaien met de vlag. De list was gelukt en de heer van Loonbergen meester van het kasteel.

De ruiterbende stormde den heuvel af en viel de wachtposten en patroeljes van Robert aan. De verraste soldaten vluchtten naar het slot, maar vonden de bruggen opgehaald. Angstig trachtten ze te ontsnappen. Sommigen boden nog weerstand en sneuvelden, anderen werden gevangen genomen maar dadelijk verjaagd. Nu de macht

van hun meester gebroken was, zouden ze wel niet meer in de omgeving terug keeren.

De ruiterbende bereikte het slot en trok binnen. Het plan was volkomen gelukt.

Na een paar uur keerde Robert tot bewustzijn terug.

— Wat is er nu? riep hij uit. Wat zit er aan mijn armen en beenen?

— Een gemeenen roover bindt men! klonk een stem.

Robert zag op en herkende van Loonbergen.

— Gij! kreet hij verschrikt. Verraad!

— Rechtsherstel, verbeterde de ridder. Uw mannen zijn verjaagd en zijt mijn gevangene.

— Genade! smeekte de lafaard nu. Ik heb uw goederen bestuurd.

— Ja, ja, ik weet alles... We zullen na Kerstmis verder spreken...

Robert en zijn vrouw werden in een kamer gebracht en daar opgesloten. De twee gevangenen schildwachten mochten het slot verlaten. De heer van Loonbergen wilde geen wraak nemen op knechten.

Dirk, Lena en hun kinderen waren met de ruiterbende binnen gekomen en de ridder dankte hun voor hun vriendschap. Maar in het bijzonder prees hij Walter.

Dienaren sleurden Boppe binnen.

— Heer, hij wilde over de achtergracht wegvaren, zei er een.

De rentmeester zonk op zijn knieën.

— Vergiffenis, heer, smeekte hij. Heb medelijden met mij. Ik moest heer Robert gehoorzamen, maar in mijn hart bleef ik u trouw en ik ben zoo blijde, dat gij terug zijt, huichelde hij toen.

— Zulk een lafaard!...

— Hij was nog slechter dan heer Robert zelf!

— Hij liet Koen hangen!

Zoo klonk het in de zaal.

— Vrienden, Boppe zal me niet misleiden, sprak de heer van Loonbergen. Ik weet, dat hij groot verraad heeft gepleegd. Ik liet hem achter in volle vertrouwen. Hij was toezichter over het kasteel en had me beloofd, over de vrouwe en de kinderen te waken. Hij hielp mee, om hen gevangen te houden en hij heeft ze in hun ongeluk bespot. Hij was onredtvaardig en wreed voor mijn dienaren...

— Heer, ik moest van Robert maar in mijn hart verlangde ik naar uw terugkeer! loog Boppe.

— Als hij de galg ziet, wordt de wolf een lam, zei Walter. Maar leugens zullen hier niet baten.

— Het is morgen Kerstmis en ik wil vandaag geen vonnis uitspreken, hernam de heer van Loonbergen.

— En ik vraag genade voor dien man, wat hij ons ook misdeed, sprak de vrouwe. Deze blijde dag stemt mij tot barmhartigheid.

— O, ik zal dat nooit vergeten en mij getrouw toonen, verzekerde Boppe.

— Een vos verliest wel zijn haren, maar niet zijn streken. Met de roede op den rug belooft de booswicht een Heilige te worden, zei Walter.

Boppe werd ook in den toren gevangen gezet.

Het was een heerlijke Kerstavond op het slot. Al het volk uit de omgeving werd tot het feest uitgenoodigd. De boer van de kasteelhoeve was gevluht. De armen werden mild bedeed.

De hertog vernam het gebeurde en eischte Robert op. De heer van Loonbergen sprak dan nog ten gunste van zijn valschen neef. Deze werd met zijn vrouw uit het land verbannen. Boppe smeekte bij een verhoor weer om genade. Walter had al een strop gemaakt. Maar de vrouwe vroeg in naam van het Kerstkindeke nogmaals genade voor den schuldigen man.

De heer van Loonbergen kon haar dat verzoek niet weigeren. Boppe ontkwam aan de galg, doch moest voor altijd de streek verlaten.

Vernederd en berooid vertrok hij.

Op het kasteel heerschte weer het geluk.

Walter was nu rentmeester, Dirk werd opperjager en Lodewijk boschwachter. Lena kreeg een betere woning en Elsje diende gaarne de goede vrouwe.

HOOFDSTUK V.

Gemeentelijk tijdvak.

§ 1. DE ONLUSTEN TE LUIK TOT AAN DEN VOLLEDIGEN ZEGEPRAAL DER VOLKSPARTIJ.

Gedurende de twee eeuwen, die sedert den dood van Godfried van Bouillon tot den slag van Woeringen verlopen waren, hadden al de provinciën van België langzamerhand den vorm en de stelling aangenomen, die zij behouden moesten. Vlaanderen, door Frankrijk van zijne gallikaansche heerlijkheden (het graafschap Artois) beroofd, was tot zijne natuurlijke grenzen teruggebracht. Brabant, door de verovering van Limburg, vergroot, heerschte van de Schelde tot op den rechteroever der Maas. De andere Staten, die zich op de overblijfsels van het oude hertogdom Lotharingen hadden opgericht, hadden insgelijks hunne onafhankelijkheid bevestigd, en hunne grenzen vastgesteld. De verdeeling in provinciën was dus voltrokken. Maar de inwendige inrichting was verre van dezelfde vastheid aan

te bieden en het volgend tijdvak moest, door de worsteling der gemeenten tegen al de andere mogendheden gekenmerkt worden. Wij hebben reeds de voortekens, welke het naderend gevaar aankondigden, aangeduid. In het volgend tijdstip barstte die staatsschok in al zijne kracht los. Het tafereel dat die eeuw ons aanbiedt, is het merkwaardigste onzer geschiedenis: al de groote steden, die beurtelings opstaan om te strijden en te regeeren; het volk dat de banden van het vaderland of het juk der wetten verbreekt; afgrijpselijke onlusten, hardnekkige oorlogen, onherstelbare verliezen; maar ook groote voorbeelden van krachtdadigheid en vaderlandsliefde, heldhaftige pogingen, die somtijds door een roemvollen uitslag gevolgd werden, en de verduringen zelve van het land, die den luister van het nationaal karakter opwekten.

De geschiedenis van Luik, in den loop der XIVe eeuw, geeft ons het volledigste en tref-

GEÏLLUSTREERDE

Geschiedenis van België

DOOR

G. H. MOKE.

GEHEEL HERZIEN EN HET HEDENDAAGSCHE TIJDPERK BIJGEWERKT

DOOR

EUG. HUBERT

LEERAAR AAN DE HOOGESCHOOL TE LUIK.

BRUSSEL. — J. LEBÈGUE & CIE.